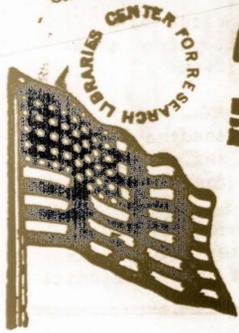

Midwest Inter. Library
5721 Cottage Grove Ave.
Chicago, Ill. 60637

SANDARA

THE LEAGUE

LITHUANIAN NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

840 West 33rd Street
Chicago, Illinois, 60608

Telephones:
(312) 927 4789
(312) 543 8198

PRICE 50 CENTS

NOVEMBER 29, 1982

NR. 22.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ- LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ!

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara

SANDAROS REDAKCIJA IR
ADMINISTRACIJA
VISIEMS SANDAROS SKAITYTOJAMS
RĖMĖJAMS, TALKININKAMS IR
BENDRADARBIAMS L I N K I

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Kalėdų švenčių rintis ir Naujųjų 1983 metų viltys tesuburia mus sutartinon veiklon, kad greičiau Lietuvoje atgimtų nepriklausomos tautos aušra.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

VLIKO PIRM.DR.K.BOBELIO PAGERBIMAS

SVEIKINO JAV PREZIDENTAS RONALD REAGAN, KONGR. RUSSO ĮTEIKĖ JAV VĒLIAVĄ, KURI PLEVĒSĀVO VIRŠ KAPITOLIAUS, DALYVAVO KONGR. DERWINSKI IR 400 ŽMONIŲ.

SANDAROS BANKETE
PAGERBTAS DR. KAZYS BOBELIS

Lietuvių tautinė Sandara gruodžio 11 d. 1982 m. Dariaus ir Girėno salėje suruošė banketą, kuriame dalyvavo apie 400 žmonių. Gaila, kad koks šimtas norinčių dalyvauti negalėjo tilpti.

Tas tik parodo visuomenės pritarimą tiek Sandaros veiklai, tiek VLIKO ir ALTO vedamai kovai už Lietuvos išlaisvinimą.

Banketas buvo skirtas VLIKO pirm. dr. Kaziiui Bobeliui pagerbti. Pradėjo Julius Kuzas, pakviesdamas įnešti vėliavas, kurioms palydą sudarė veteranai ir neolituonų korporacijos nariai. Vadovaujant solistui A. Braziiui, palydint pianinu jo žmonai Aldonai, sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai. Invokaciją sukalbėjo kun. A. Valančius.

Sandaros bankete kongresmanas RUSSO VLIKO pirmininkui dr. K. BOBELIUI įteikia JAV vėliavą, kuri plevėsavo Washingtono virš Kapitolio.

Kongresmanas Russo dr. K. Bobeliui įteikė, įvertinant jo darbą, JAV vėliavą, kuri plevėsavo Washingtono virš Kapitolio. Vakaro vedėju buvo pakviestas buv. teisėjas A. Wells. Sau pritaridama gitara lietuviškomis dainomis svečius linksmino sol. Linda Burbienė.

Kongresmanas E. Derwinski savo kalboje skatino lietuvius jungtis į Lietuvos laisvinimo darbus, kuriems vadovauja dr. K. Bobelis, Bu-

ves kons. A. Kalvaitis, pagrindinis kalbėtojas, pareiškė, kad dr. K. Bobelio pagerbimas sutraukė daug žmonių, primindamas, kad dr. K. Bobelis yra geras daktaras ir uolus patriotas, sumanus politikas.

Visa salė sugiedojo "Ilgiausių metų" dr. K. Bobeliui. Bobelių sveikino inž. J. Jurkūnas, Tautos Fondo vardu, buvęs ALTO pirm. inž. Antanas Rudis, dr. V. Dargis, dr. Jonas Valaitis, Pasaulio Liet. Gydytojų Sągos vardu, kun. A. Trakis Balfu vardu. Visi išskėlė dr. K. Bobelio sugebėjimą Lietuvos laisvinimo darbuose.

Inž. A. Rudis savo kalboje pažymėjo, kad Sandarai gyvuojant jau 68-ais metus reikia ir toliau remti Sandarą ir jos laikraštį.

Raštu sveikino Illinois gubernatorių, keletas JAV departamento sekretorių, sen. Savickas ir daug kitų. Inž. Gr. Lazauskas, "Sandaros" redaktorius, perskaitė Tautinės Sandaros sveikinimo raštą. Teis. Wells perskaitė sveikinimo raštą prez. Reagano, kuris priminė Bobelio įžvalgumą, darbą kovoje prieš tironiją už pavergtos tautos laisvę. Prezidento telegrama buvo atsiųsta per Sandaros 77-tos kuopos pirmininką V. Uznį, kuris su savo kuopa buvo banketo rengėjai (žiūr. pusl. 2).

Buvo iškviesti svečiai: teisėjas Butleris, J. Galminas, K. Oksas, ALTO pirm. dr. K. Šidlauskas pareiškė, kad dr. K. Bobelis savo asmeniškų talentus aukoja Lietuvos laisvinimui. Sveikino inž. F. Bartkus, J. Kuzas įteikė padėkos raštą Chicago Ridge mēriui Siegel už jo protestus prieš pavergėjus.

Dr. K. Bobelis visiems sveikiniams ir prie šio renginio prisidėjusiems padėkojo. Visus ragino kovoti dėl Lietuvos ir viso Pabaltijo laisvės, prieš visų priešą - komunistus. Aukštino Ameriką, kuri visiems suteikia plačias galimybes. Dėkojo ankstybesniems čia atvykusiems lietuviams. Visus skatino vieningai veiklai.

Banketas užbaigtas giesme: "God bless Amerika". Grojant Neo Lithuaniai orkestrui vyko šokiai.

J.Pr.

Šio Sandaros numerio išleidimo data yra gruodžio 20, 1982.

LIETUVOS ATSTOVO, DR. S. A. BAČKIO, SVEIKINIMAS ŠVENČIŲ PROGA

Lietuvos Pasiuntinybės ir savo vardu nuoširdžiai sveikinu visus JAV lietuvius šv. Kalėdų ir Naujųjų 1983 metų proga.

Labai dėkoju spaudai, veiksniams, organizacijoms ir visiems geros valios lietuviams už ryžtingą veiklą Lietuvos labui ir už gražią atodairą Lietuvos Pasiuntinybei dosniomis aukomis paremiant jos rūmų pagerinimą.

Linkiu, kad Naujieji Metai būtų visiems sėkmingi ir skaidresnėm prošvaistėm nušviestų Lietuvos laisvės bylą.

Dr. Stasys A. Bačkis

Lietuvos atstovas

Lietuvos Generalinio Konsulato New Yorke ir savo vardu nuoširdžiai sveikinu už Lietuvos laisvę kovojančius veiksnius, organizacijų vadus ir visus geros valios lietuvius Kalėdų švenčių ir Naujųjų 1983-ųjų metų proga.

Tegu 1983-ji metai būna laimingi Jūsų asmeniniame gyvenime ir teatneša šviesesnių laisvės vilčių pavergtai mūsų Tėvynei ir ten kenčiantiems mūsų broliams.

Anicetas Simutis

Lietuvos Generalinis Konsulas
New Yorke

Sandaros bankete, Chicagoje, pagerbiamas VLIKO pirm. ir ALTO garbės pirmininkas DR. K. BOBELIS. Viršutinėje nuotraukoje: pagrindinis kalbėtojas buv. Lietuvos konsulas Ant. Kalvaitis, sėdi - kongr. Derwinski ir dr. K. Bobelis. Apatinėje nuotraukoje: Sandaros ir Sandaros 77-tos kuopos vardu dr. K. Bobeliui įteikiamas žymenis ir albumas - visų sveikinimų rinkinys. Stovi iš kairės: Sandaros 77 kp. pirm. Vyto Uznys, banketo pirm. Julius R. Kuzas, dr. K. Bobelis ir Sandaros red. G. J. Lazauskas. Sėdi iš kairės: p. Dalia Bobelienė, kongr. Derwinski, banketo pranešėjas teis. Alf. Wells ir Ant. Kalvaitis. (Nuotraukos P. Maletos)

SANDARA

LITHUANIAN NEWSPAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone Yards 7-4789
or (312) - 543 -8198.

SUBSCRIPTION RATES: UŽSAKYMŲ KAINA:
In The United States per year \$10.00 -Suvienytose Valstybese metams \$10.00
In Foreign Countries per year \$10.00 Užsienyje metams..... \$10.00

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

SANDAROS REDAKCIJA
Redaktorius: G.J. Lazauskas
Redakcijos nariai: E. Boreiša (polit.),
P. Bružas (techn.).
Skyrių red.: Janė Bajerčienė (Šeimininkų sk),
Vaclovas Prūsas (Pensininkų žinios),
Antanas Adomėnas (English sect)
SANDAROS ADMINISTRACIJA
Administratorė: Edita Rimkus
Ekspeditorius: Stasys Dagys
Administracijos darbo valandos:
Pirmadienį, Antradienį ir Trečiadienį

10 val. - 12 val. ir kitu laiku, esant svarbiam red. ir adm. reikalui, galima skambinti (312)- 543 - 8198.

SANDAROS ATSTOVAI
So. Bostone: Inž. Aleksandras J. Chaplikas; Los Angeles - inž. Juozas Ruokis; Detroitė - Antanas Norus.

TALKININKAI, kurie norėtų bet kuo prisidėti prie Sandaros darbų, prašomi pranešti red. ir adm. telefonais.

JAV PREZIDENTO RONALD REAGAN SVEIKINIMAS VLIKO PIRMŪN - KUI DR. KAZIUI BOBELIUI, JO PAGERBIMO PROGA, SANDAROS BANKETE, CHICAGOJE, 1982 M. GRUODŽIO 11 D.

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON
December 8, 1982

Dear Dr. Bobelis:

Nancy and I are delighted to send our warmest congratulations and best regards as you are honored by the Lithuanian National League of America on this special occasion.

This event provides a fine opportunity for the Lithuanian-American community and our nation to recognize and show appreciation for your years of dedicated efforts to further the cause of freedom for Lithuania, your native land, and the other Baltic States.

From your struggle to come to this country and become a citizen to your success as a highly regarded physician and surgeon, you have worked tirelessly to advance the well-being of your homeland. Your commitment has earned the respect of your fellow Eastern Europeans and led you to attend the Belgrade Conference, which monitors the Helsinki Accords. Your strong leadership and vision have played an important role in the movement to bring liberty, independence, and democracy to Lithuania.

Truly your work reflects the best in the spirit of liberty and has earned the esteem of all Americans, affirming our faith that the aspiration for freedom will ultimately prevail over tyranny.

Once again, congratulations on this well-deserved tribute and good luck in the future.

Sincerely,
Ronald Reagan

C. Kazys Bobelis, M.D.
c/o Sandara Lodge 77
Lithuanian National League
of America
3752 West 69th Place
Chicago, Illinois 60629

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų

geros valios lietuviams

LINKI:
LIETUVIŲ PREKYBOS RŪMAI
LITHUANIAN CHAMBER OF COMMERCE OF ILLINOIS
"Serving the Community since 1933"

VALDYBA
DIREKTORIAI
NARIAI

Linksmiausių Kalėdų Švenčių
Laimingų Naujų Metų!
Visiems Lietuviams

R. L. BENDRUOMENĖS EAST CHICAGO, IL. SKYRIAUS
VALDYBA

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

VI MS LINKI
(R) LB BRIGHTON PARKO
APYLINKĖS VALDYBA

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

LINKI VISIEMS
(R) LB CICERO, IL. APYLINKĖS
VALDYBA

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ Laimingų Naujų Metų

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Aleksandras Chaplikas

Sandaros C.V. pirmininkas
POVILAS P. DARGIS

POVILAS IR GERTRUDA DARGIAI
LINKI VISIEMS SANDARIEČIAMS IR
TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ D-JOS NARIAM
LINKSMŲ ŠVENČIŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ.

JADVYGA JANKIENĖ iš Miami, Fla.
Sandaros štabui ir visiems skaitytojams
linki malonių Kalėdų švenčių ir laimingų
Naujųjų Metų!

VENECUELOS KLUBAS

LINKI VISIEMS LIETUVIAMS

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

LITHUANIAN CRAFTSMEN CLUB
OF CHICAGO

CHICAGOS LIETUVIŲ MASONŲ
KLUBAS

SANDAROS C.V. Ekz. Vice-prez.
ALEKSANDRAS CHAPLIKAS ir
ELEONORA CHAPLIKIENĖ
linki visiems sandariečiams, TMD
ir SLA nariams LINKSMŲ KALĖDŲ
IR LAIMINGŲ 1983 METŲ!

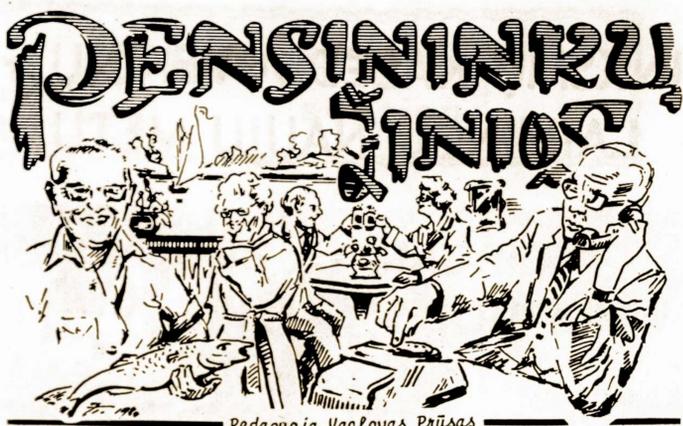
Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.
Iš viso..... dol.

MANO PAVARDE.....

ADRESAS:.....

Redaguoja Vaclovas Prūsas

IŠ BITININKO VAISTINĖS

BIČIŲ PRODUKTAI - VAISTAI

Gamtą yra sukūrusi puikius medikamentus, stiprinančius sveikatą ir ilginančius žmogaus gyvenimą. Iš tokių medikamentų yra bičių produktai: medus, žiedadulkės, bičių motininis pienelis, vaškas, pikis (propolis), bičių nuodai. Juos ir gamina ratuotosios vaistinės - bitės.

Ratuota bitė vadinama todėl, kad bitė, kuri grįžta į avilį, ant paskutinių kojų turi geltoną žiedadulkių rutulius bei ratukus. Bičių pikis (sakai) yra medžiaga, su kuria prieš žiemą užtaiso esamus plyšius avilyje. Bičių motininis pienelis - tai maistas auginantis motiną. Ji nuo to geriau išsivysto, subręsta jos lytinės liaukos ir visas jos kūnas.

Gydamosios medaus savybės jau buvo žinomos gilioje senovėje. Hipokratas rašė, kad medus padeda numalšinti kosulį. O Avicena kai kurias akių ligas rekomendavo gydyti medumi, sumaišytu su dobilų, svogūnų ir varpučių sultimis.

Bitės - žmogaus draugės, didinančios žemės ūkio augalų derlių. Žinoma daugiau kaip šimtas žemės ūkio augalų, kuriems reikalingas kryžminis apdulkinimas. Taigi ir čia nepakeičiamas yra bitės. Be to, kasmet bitės pagamina žmogui šimtus tūkstančių tonų medaus, kurį vartoja maistui. Medus didina organizmo, ypač vaikų, atsparumą infekcijoms. Bičių nuodais gydoma daugybė ligų, o visų pirma reumatas. Vaškas reikalingas gaminant pleistrus, tepalus, kosmetinius kremus. Jis - vertingiausia žaliava net 40 pramoninių gaminių. Pikiu gydomos žaizdos. Pastaruoju metu ypač reikšmingas bičių motininis pienelis - nepaprastai vertės polivitaminų ir hormonų koncentratas.

Meduje yra daugiau kaip 70 labai svarbių organizmui medžiagų. Pagal šių komponentų turinį medus užima pirmą vietą tarp maisto produktų. Jame esantys mikroelementai labai veikia audinių kvėpavimą, kraujotaką ir kitas organizmo funkcijas. Meduje yra organinių rūgščių (obuolių, vyno, citrinos, pieno ir rūgštynių), baltymų, vitaminų, disacharozės ir monosacharozės. Labai svarbi medaus savybė - stabdyti daugumos bakterijų vystymąsi. Kai kurie tyrinėtojai nurodo, kad medus gydo uždegimus. Jis vartojamas gydant žaizdas, lūhalicijoms, esant viršutinių kvėpavimo takų uždegimui.

Peršalus rekomenduojama medų vartoti su kitais medikamentais. Medus - puikus vaistas gydant širdies ir skrandžio bei žarnyno ligas. Sergant skrandžio opalige, rekomenduojama 1 val. prieš valgį arba pralinksus 3 val. po valgio išgerti stiklinę šilto vandens, kuriame būtų ištirpintas šaukštas medaus. Sergant indiosinkrazija, medų reikia įmaišyti į avižinių dribsnių nuovirą, tada jis nesukels jokių nemalonių reiškinių. Medus gydo ir kepenų ligas. Jame esanti gliukozė suaktyvina kepenų veiklą, kurios tarsi filtras daro nekeksmingomis daug nuodingų medžiagų, patenkančių iš išorės. Padidėja organizmo pasipriešinimas infekcijai. Sutrikus tulžies pūslei, rekomenduojama su vaistais vartoti ir medų, sumaišytą su varške, avižių dribsniais arba obuolių tyre. Medus skatina šlapimo išsiskyrimą, todėl jo po truputį vartojama gydant inkstus. Tačiau, sergant ūmiu nefritu, būtina pasitarti su gydytoju, kuris nustatys tinkamą medaus dozę. Pervargus fiziškai arba psichiškai, rekomenduojama vakare išgerti stiklinę karšto vandens, kuriame yra ištirpintas arbatinis šaukštelis medaus, įpilta citrinos sulčių.

Bičių medaus preparatas vartojamas ir odai apsaugoti spindulinių terapijos seansuose. O specialiai paruoštas yra labai veiksmingas nuo akių uždegimo. Medaus kaukės stiprina ir minkština odą.

Pastaruoju metu bičių nuodais bandoma gydyti hipertonią, radikulitą, Bazedovo ligą. Bet visais šiais atvejais būtina konsultotis su gydytoju, nes sergant diabetu, arterioskleroze, tuberkuloze, širdies yda, bičių nuodai kontraindikuojami.

Iš vaško gaminama kramtomoji guma aktyvina sekretinę ir motorinę skrandžio veiklą, skatina seilių išsiskyrimą ir valo dantų apnašas, stiprina dantenas.

Bičių pikis primena rudai žalią smulkią medžiagą. Į jo sudėtį įeina derva, balzamas, vaškas, eterio aliejai ir žiedadulkės. Sergant kvėpavimo takų ir bronchų uždegimu, tuberkuloze, jis vartojamas inhaliacijai. Veiksmingas gydant žaizdas. Vartojamas ir veterinarinėje medicinoje. Gydoma galvijų nekrobrucelioze.

Profilaktikai bei gydymui labai plačiai vartojamas bičių motininis pienelis. Jis turi vitaminų B1, B2, B3, B5 (PP), B6, H, taip pat lytinių hormonų ir vitamino E, stimuliuojančio lytinę veiklą. Kai kuriose šalyse jį vadina karališkąja žele. Tai išbandytas vaistas, sergant širdies ir skrandžio bei žarnyno ligomis, tuberkuloze, brucelioze, gastritu, Parkinsono liga, reumatu, kraujo spaudimo sutrikimais. Jis sėkmingai vartojamas psichoterapijoje, stiprina žmogaus organizmą.

Tačiau yra žmonių, jautrių medui ir kai kuriems jo produktams. Galbūt alergiją didina žiedadulkės, turinčios įvairių baltymų.

Pastaruoju metu aliekami bandymai, kaip bičių avilius paversti kai kurių preparatų gamtinėmis vaistinėmis. Pasirodo, jog ratuotosios bitės - vaistinės sugeba perdirbti cukraus sirupą ištirpintą streptocidą, litiną, pepsiną ir kitus medikamentus taip, kad gaunami norimų gydomųjų savybių medikamentai.

(Panaudota iš "Mūsų Sodai", 1979 m. nr. 12 F. Lapinsko str.)

KAIP IŠVENGTI ŠIRDIES LIGŲ?

Norvegų gydytojai mano, kad susirgimų širdies vainikinių kraujagyslių ligomis sumažėja pakeitus dietą ir nustojus rūkyti. Dr. Hejermanas 5 metus tyrė 1232 vyrus. Jie buvo sveiki, tačiau kraujyje turėjo daug cholesterolo ir rūkė. Išaiškino rūkymo žalą, bandomosios grupės 25% vyrų metė rūkyti. Be to, patariama sumažinti maisto kaloriją, vengti saldumynų, alkoholio.

Pirmosios grupės 90% bandomųjų cholesterolo ir trigliceridų kraujyje sumažėjo 25%, o miokardo infarkto ir staigių mirčių atveju buvo 47% mažiau. Vidutinio amžiaus žmonės, kuriems gresia pavojus susirgti širdies vainikinių kraujagyslių ligomis, turi suprasti dietos naudingumą ir nerūkyti.

SOCIALINĖ APDRAUDA

Senatvės pensijos buvo įvestos Bismarko Vokietijos valstybės tarnautojams. Bismarkas nustatė, kad daugumas tarnautojų miršta sulaukę 65 metų - anuometinio pensijos amžiaus.

Privalomą pensijų fondą JAV įvedė prezidentas Ruzveltas. Tai buvo gal vienas pastoviausių valdžios pažadų žmonėms. Prezidentas Ruzveltas pensijos amžių taip pat skaitė 65-iais metais, kaip ir Bismarkas, nors žmonių gyvenimo lygis buvo padidėjęs.

1960 metų bėgyje penkiems dirbantiems teko vienas pensininkas, gaunęs socialinės apdraudos pensiją. 1980 metais vienam socialinės apdraudos gavėjui teko 3,3 dirbantys. 2030 metais šis santykis bus 2 prieš 1 pensininką.

Šitie santykiai keičiasi dėl to, kad socialinės apdraudos sistema buvo labai išplėsta ir dabar yra privaloma beveik visiems dirbantiems. Antra priežastis yra gyvenimo ilgio vidurkio padidėjimas. 1940 metais vyrų gyvenimo ilgis buvo 77,1 metai, 1980 metais - 79,3 metai, 2000 metais jis bus 81,4 metai. Moterų gyvenimo ilgis yra dar pora metų ilgesnis.

R. LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ remia VLIKĄ ir ALŲĄ.

Š. M. gruodžio 19 d. R. Lietuvos Bendruomenės valdyba savo posėdyje nutarė pasiūlyti VLIKUI ir TAUTOS FONDAI \$200 ir taip pat paaugoti \$100 ALTUI.

LAIŠKAS IŠ VAŠINGTONO

TREČIOJI NUOVADA

Laikinojoje Lietuvos sostinėje, Kaune, veikė gana gerai žinoma trečioji nuovada kuri 1933 metų įstatymu buvo pavadinta policijos apylinkė, bet žmonių kalboje ji vistiek buvo žinoma, kaip nuovada.

Kauno Micevičiaus gatvėje esanti trečioji nuovada lyginasi su Amerikos sostinės trečiaja nuovada (Third Police District) tik pagal vardą. Vašingtone trečioji nuovada, tiesa, apima šalia centro esančią apylinkę, lygiai kaip ir Kauno trečioji nuovada, bet tuo panašumas ir baigiasi. Jei Kaune nuovadoje buvo pora dešimčių tarnautojų, kurie rūpinosi gal 20,000 gyventojų saugumu, Vašingtone trečiojoje nuovadoje dirba 407 tarnautojai, kurių dviejų šimtų kvartalų plote gyvena apie 70,000 žmonių.

Kauno trečiosios nuovados apylinkėje buvo igulos bažnyčia, ten buvo Karo muziejus ir gana daug anuomet prašmatnių rūmų ir gyvenamųjų namų. Vašingtone trečiosios nuovados plotas yra tarp Connecticut, Harward, Ketrvtos, Septintos ir "L" gatvių. Ten yra prašmatniausias Hiltono viešbutis (prie jo 1981 metais buvo pašautas prezidentas Rėgenas), ten yra Du Pont aikštė ir Harvardo universitetas. Jį kerta atstovybėmis pagarsėjusios Masačusetos ir 16-ta gatvės (Lietuvos atstovybė yra toliau - šiaurės vakarų 16-toje gatvėje). Šiame plote yra taip savo tautybių spalvingumu pagarsėjusi Adams-Morgan apylinkė, o pakrastyje, Konektikoto gatvėje, yra išsikūrusi ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas ir daug panašių išlaisvinimo sąjūdžių ir įvairių sąjungų.

Šis dviejų šimtų kvartalų Vašingtone miesto plotas, pasižymi taip pat savo 14-ta gatve, kurioje yra paplitusi prostitucija ir vyksta pagal apyvaratą antrą vietą Vašingtone užimanti narkotikų prekyba.

Felikso Motuzo sveikinimas

Sandaroje aš esu pasisakęs, kad SANDARA yra mano viso amžiaus idėjų skelbėja.

Politikuojantieji žingeiduliai pradėjo teirautis, kurios idėjos aš esu išpažintojas. Pasisakau! Nepriklausoma Demokratinė - Liberalinė Lietuva. Šias idėjas pirmasis paskelbė dr. Vincas Kudirka - VARPE, rašydamas Lietuvos Demokratų Partijos programos planus.

1914 metais jau siaučiant Pirmajam Pasauliniam karui, Amerikos lietuviai vadinami tautiečiais arba vidurinioji (ne tautininkai) srovė sušaukė Bruklino Seimą. Seimui baigiantis dr. K. Drangelis pasiūlė iki šiol neorganizuotą tautiečių srovę organizuoti ir pavadinti Tautine Partija.

Philadelphiaj 1915 m. tautiečių - viduriniojos srovės sušauktame Seime buvo padarytas nutarimas - organizuoti laisvą demokratinę - liberalinę organizaciją ir pavadinti - Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara.

Isteigtoji Sandara per trumpą laiką susilaukė visuotinio Amerikos lietuvių pritarimo, nes laike trijų metų jau turėjo virš šimtą kuopų.

Sandariečiai leido 5 savaitraščius ir 1 dienraštį.

1919 m. visuotiniame Sandaros Seime, Čikagoje, nutarta nulieta ir padovantoti Lietuvai didžiulį LAISVĖS VARPĄ.

Sveikindamas Sandaros redaktorių, administraciją, bendradarbius, siunčiu šia proga šimtinę.

Jūsų Feliksas Motuzas

Nado Rastenio atminimui

Prisimindama neužmirštamą savo mylimą vyrą advokatą, poetą, laureatą NADĄ RASTENĮ, Jo atminimui aukoju Sandarai \$20 spaudos palaikymui.

Sveikinu Sandaros redakciją švenčių proga ir linkiu sėkmingų, laimingų Naujųjų 1983 metų!

Julija M. Rasteniene

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

LINKI

LIETUVIŲ PENSIŲNINKŲ SĄJUNGA AMERIKOJE

Dėl šių dviejų verslų, Vašingtone trečioji nuovada pirmąją nusikaltimų proporci- joje, nors pagal plotą ir gyventojų skai- čių ji yra pati mažiausia iš visų septynių nuovadų. Trečioji policijos nuovada pasi- žymi pačiais aršiausiais policininkais ir yra kiečiausia, dažnai net teisiškai nepa- teisinama tvarkos priežiūra. Šio ploto po- licija tiki, kad Amerika tvarkosi gebiant valstybės konstituciją, kad Kolumbijos apy- garda yra valdoma laikantis kongreso iš- leistų įstatymų ir Vašingtone miesto val- dybos potvarkių, bet trečiosios policijos nu- ovados apylinkėje galioja tik policijos nu- statyta tvarka.

Trečiosios nuovados 400 policininkų val- do keli karininkai. Kiekvienas iš jų yra išvystęs savo reikalavimus ir savo sti- lių. Vieni jų reikalauja, kad policija bū- ty matoma ir paslaugi. Kiti yra nustatę kvotų sistemą ir griežtai reikalauja, kad kiekvienas policininkas įvykdytų nustatytą skaičių areštų ir išrašytų didesnę skaičių baudžiamųjų protokolų. Trečiosios policijos nuovados policininkai taip pat žino, kad nėra jokių būdų įrodyti neteisėtą kito poli- cininko elgesį net, jei tai baigiasi įtaria- mo piliečio mirtimi. Šita nerašyta taisyk- lė buvo nekartą patvirtinta ir net laikra- stininkų aprašyta nurodant įvykius, pavar- des, liudininkus ir tarymų eigas.

Vašingtone miestas turi ypatingą po- tvarkį, kuris draudžia pėstiesiems būriuotis ir trukdyti kitų pėsčiųjų eismą. Nusikaltimai prieš šį potvarkį gali būti budin- čio teisėjo baudžiami \$50 bauda. Trečiosios policijos nuovadoje šis potvarkis yra plačiai naudojamas. Policininkai, pastebėję besibūriuojančius, iš mašinos gar- siakalbiu duoda vieną perspėjimą, o po to suima ir nuveža į nuovadą. Ten su- imtasis būna įrašomas, iškrotomas, nu- fotografuojamas, paaimamos pirštų nuos- paudos ir tik po to perduodamas teismui. Teisėjas paprastai kaltinamajam leidžia pasirinkti arba \$50 pabaudą, arba \$10 pabaudą ir pasizadėjimą iki sekančios die- nos apylinkėje nepasirodyti. Beveik visi pasirenka lengvesnę bausmę ir niekas dar nėra ginčijęsis protestuodamas kriminali- nio nusikaltimo ir suėmimo įrašus. Yra pasitaikę, kad tokion bėdon pakliūva auto- buso laukiantieji praeiviai, tačiau ir to- kie šią policijos saualę trečiosios nuovados apylinkėje priima be ginčo.

Ne visi Vašingtone trečiosios nuovados policininkai yra brutalūs. Jie priversti dirbti su narkomanais, prostitutėmis, kri- minalistais ir mažatūriais bedarbiais. Net geriausių norų žmonės tokioje aplin- koje pergyvena didelį psichologiską spau- dimą, didelį pavojų sau, nuovargį ir be- jėgiškumą. Žmonių areštai duoda progą policininkams iš pavojingos gatvės grįžti į nuovadą. Lūdiėjimai teisme yra viršva- landžiais apmokama tarnyba ir leidžia policininkui papildyti savo pajamas. An- tai, vienas policininkas, per metus areš- tavęs 64 žmones padidino savo \$20,000 algą \$4,000 už viršvalandžius praleistus teisme.

Amerikos sostinė nėra nesaugiausias miestas JAV, tačiau pavojų joje neišven- gia net kongresmanai, teisėjai ir užsie- nio valstybių atstovybių tarnautojai. 1980 metais šiame 158 kv. km (61 kv. my- lios) apie 700,000 gyventojų plote polici- ja užregistravo 80,672 nusikaltimus (tre- čiojoje nuovadoje - 14,581) ir 24,141 eis- mo nelaimės, jų tarpe 47 mirtis. Suaug- susių areštų buvo 34,022 (4,380 baltų, 29,642 kitų rasių). Nepilnamečių (iki 18 metų) tarpe buvo areštuoti 63 balti ir 2605 kitų rasių jaunuoliai. Trečiosios nu- ovados apylinkėje 1980 metais buvo 36 už- mušimai, 67 išprievartavimai, 856 už- puolimai, 1,347 apiplėšimai.

Tvarkai prižiūrėti Kolumbijos apygar- dos policija naudoja 496 automobilius, 327 lengvus ir 15 sunkių motociklų ir kelias dešimtis pagelbinių autovežimų. Policijo- je tarnavo 3674 tarnautojai. Policijos iš- laidos siekė 163 milijonus dolerių, iš ku- rių 50 milijonų buvo skirta pensijų išmo- kėjimams.

Nežiūrint šių didelių išlaidų ir mo- dernišku priemonių (į policiją žmonės kreipėsi telefonu 33,817 kartų, policija naudojo beveik visus ryšius įsakymams pe- duoti 673,422 kartus) nusikaltimai Vašin- gtone nemažėja. Miesto ribose kiekvie- nam 200 gyventojų yra po vieną policininką, o trečiojoje nuovadoje - 175 gyvento- jams vienas. Prieš 40 metų Kauno tre- čioji nuovada turbūt turėjo vieną polici- ninką tūkstančiui gyventojų ir nusikalti- mai jokiū būdu neprilygo čia aprašytiems. Bet tai buvo Lietuvoje, o ne Amerikos sostinėje.

- L. Kasulis

7.11.82

CHICAGOJ IR APYLINKĖSE

PAS ŠAULIUS

Čikagos gen. Daukanto ir Cicero Klaipėdos jūrų šaulių kuopos ruošia Mažosios Lietuvos ir Klaipėdos atvadavimo 60 metų minėjimą sausio 16 d.

10 val., 15 min. bus pamaldos už žuvusius Tėvų Jezuikų koplyčioje. 11 val., 15 min. bus padėtas vainikas prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę. Iškilimams vadovaus inž. Kazys Oželis. 1 val. p.p. akademija ir meninė dalis šaulių salėje. Praves jūrų šaulių vadovas Edmundas Vengianskas. Kalbės visuomenininkas Algis Regis. Vėliavoms vadovaus šaulys Gurevičius. Iškilimės bus baigtos "Lietuviais esame mes gimę". Po minėjimo bus sesių šaulių paruoštos vaišės.

S. Paulauskas

IŠ R. L BENDRUOMENĖS SUVAŽIAVIMO

Gruodžio 4 d. Tautiniuose Namuose įvyko RL Bendruomenės tarybos narių ir atstovų suvažiavimas. JAV Himną sugiedojo solistė Aldona Buntinaitė. Invokaciją sukalbėjo kan. Vaclovas Zakaruskas. Kalbėjo dr. V. Plioplys. Įdomiausia ir daugiausiai plojimų susilaukė studentės Ramunės Tričytės paskaita. Buvo įvairių RL Bendruomenės veikėjų pranešimai ir diskusijos dėl jų. Kaip paprastai dr. V. Dargis kalbėjo su humoru ir visus dalyvius pralinksmino. Nusistatyta ir toliau aiškintis dėl įstojimo į ALTA. Priimtos kelios rezoliucijos.

Vakare toje pačioje salėje įvyko Kūčių Vakarienė.

S. Paulauskas

LINKSMŲ KALĖDŲ

švenčių ir laimingų
naujų metų

visiems linki -

Sandaros 77-ta kuopa

VYTO UZNYS, PRES.
DR. P. V. DARGIS, V. PRES.
SAULIUS STROKAS, TRES.

ALGIS MODESTAS, FIN. SEC.
J. R. KUZAS, P. R.

Visiems draugams
ir visiems Lietuviams

Laimingų Naujų Metų

TEODORA KUZAS

6840 South Artesian Avenue

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

LINKI

Sandaros 25-ta kuopa

Linksmų Kalėdų švenčių.
turtingų ir laimingų
naujų metų linki
savo klientams

ST. CASIMIR MEMORIALS, INC.

3914 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILL 60655

We have the largest selection of monuments in the City.

SENIAUSIA LIETUVIŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ IR DIRBTUVĖ.

Didžiausias pasirinkimas. Pagal užsakymą šiais metais Lietuvos Tautinėse Kapinėse pastatė didžiulį steigėjams paminklą ir daug kitų. Savininkai Wm. Nelsonas, Jr. ir Lillian F. Dulys. Vienas blokas nuo Liet. šv. Kazimiero kapinių. Telefonas - 233 - 6335.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

MR. ANTHONY'S BANQUET HALL

Savininkai - Petras ir Rita Dūdos, Sandaros skaitytojai ir rėmėjai

Ruošdami kuria nors proga pokylį ar vakarienę, prašau turėti galvoje MR. ANTHONY jaukias ir gražias sales, esančias

7348 W. Irving Park Road, Norridge, Ill. Tel. 453-2106, kur tikrai rasite malonų patarnavimą ir puikų, pagal jūsų pasirinkimą, maistą prieinamomis kainomis.

Apdraudų Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Bace Ins. Agency

Juozas Bacevičius

VALANDOS

Kasdien 9 - 8 val. vakaro.
Šeštadieniais ir sekmadieniais
9 - 4 val. po pietų

6529 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

SOPHIE BARGUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba:

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Tel.: HEmlock 4-2413

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME T. X • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

CHICAGO, Illinois 60629

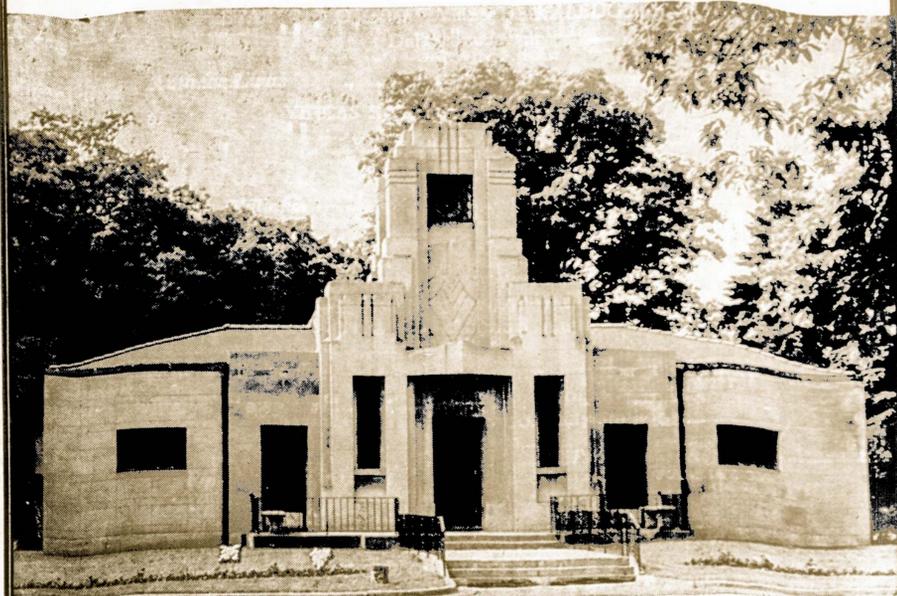
Office - 436-7878

VLADAS ŠIMAITIS, J. D.

Res. 839 - 5568

Registered Broker

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Lietuvių Tautinių Kapinių Vadovybė

LITHUANIAN NATIONAL CEMETERY,
8201 South Kean Ave., JUSTICE, ILL. 60458

Telefonas: (312) 458 - 0638

GERA DARBO PROGA

GERAM LIETUVIUI

Chicago Lietuvos Tautinėms kapinėms reikalingas prievaizda - Manager. Pageidaujame lietuvių gerai mokančio anglų kalbą ir rašybą, taipgi susipažinusio su knygvedyba. Darbas pastovus ir geras atlyginimas. Asmuo turi būti rimtas, pareiškiantis ir sutikti apsigyventi kapinių rezidencijoje skersai gatvės nuo kapinių. Dėl platesnių informacijų teinaukitės: Lithuanian National Cemetery, 8201 So. Kean Ave. Justice, Illinois, 90458 Telefonas (312) 458 - 0638.

PADĖKA

Reiškiu nuoširdžią padėką Sandaros 77-tos kuopos valdybai, nariams, pagrindinę kalbą pasakiusiam kons. Ant. Kalvaičiui ir visiems prisidėjusiems, taip pat ir gausiai dalyvavusiems dalyviams Sandaros bankete, pagerbiant nusipelnusį veikėją VLKO pirm. ir ALTO garbės pirmininką dr. Kazį Bobelį.

Linkiu visiems linksmų švenčių!
Vyto Uznys, pirm.

Lithuanian National League of America

Sandara Lodge #77

ANTIQUES WANTED
Gera proga parduoti senus daiktus

Furniture, clocks, oriental rugs, dishes, old photographs, jewelry, toys, anything old fashioned, Don't throw or give things away that I will buy. Give me a chance to tell you if it has value. Minėtus senus daiktus neišmeskite, bet parduokite. Kreipkitės:

David's Antiques
3255 S. Halsted
Chicago, Ill. 60608
(312) 225-5525
or 935 - 3654.

ELEKTROS ĮRENGIMAI PATAISYMAI

Turiu Chicago miesto leidimą. Dirbu ir užmiesčiuose, greit, garantuoti ir sąžiningai.

Klaudijus Pumputis

4514 So. Talman Ave. Chicago, Ill.
Telefonas 927 - 3559

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ
LIETUVIŲ KAILININKĄ
CHICAGOJE

Įstaigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

BRIDGEPORT DELICATESSEN

3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas

ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI
IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

NAUJA LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

"LIETUVOS AIDAI"

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ

KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakare

Visos laidos iš WCEV 1450 Kc BANGA

ST. PETERSBURGE: 12 val. 30 min.

WTIS 1110 AM BANGA.

Adresas: 2646 West 71-st St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. 778-5374.

ENGLISH section

EDITOR
Antanas Adomenas
7151 South California
Chicago, Illinois 60629

35 NATIONS AT MADRID CONFERENCE

Joseph Prunskis

35 NATIONS AT MADRID CONFERENCE

For two weeks I was an observer at the Madrid Conference on Security and Cooperation in Europe being sent there by the Lithuanian American Council to plead the Lithuanian cause. As a newspaperman I had free access to the Palazzo de Congressos, where the conference took place and had an opportunity to speak with the members of all Western and some Eastern delegations. I even met Igor Yurievich Andropov, son of the present head of the Soviet Union, who is a member of the Soviet delegation, occupying the fifth place in a list of 32 members of the delegation from Moscow.

The Madrid Conference's aim is to review the Helsinki Agreement signed in 1975 by 35 European states, including the USA and Canada. The Conference was scrutinizing how various nations were faithful to their obligations, accepted in the Helsinki Agreement, and deliberated necessary supplements, corrections that would lead to better cooperation and assure security in Europe.

The Madrid Conference, which reconvened this year on November 9th, is like a United Nations but on a smaller scale. It has one advantage in that here Western ideas dominate, Western powers are united and strongly oppose against oppression behind the Iron Curtain, especially concerning the curtailing of human rights, against prohibition of freedom of labor unions, against obstructions to emigrate, against prevention to reunite separated families. The Western states have developed united actions desiring to protect freedom of conscience, freedom of information, freedom of emigration, freedom of elections.

The chairman of the American delegation, Ambassador Max M. Kampelman is really active and influential in the Madrid Conference. In his speech on November 16, 1982 he reminded, that the 35 delegations at the Madrid Conference represent 1,044,821,000 people governed by the states present at the meeting. He expressed that "the historical aspirations of the Polish people for freedom will in time, prevail. They will enjoy the 'freedom to choose' now deprived them". He voiced for religious freedom and for successful efforts to solve humanitarian problems.

At the plenary session on November 23, an impressive speech was given by Senator Robert Dole. He stressed: "For us to lose our interest in the liberty of others would be to disregard the guiding light of our history and heritage". Senator Dole reminded that "In the Soviet Union, members of the Helsinki monitoring groups - who took seriously their own countries' Helsinki pledge ... have suffered harsh reprisals. Thirty-eight currently imprisoned members of Moscow, Ukrainian, Lithuanian, Georgian and Armenian groups are serving a combined total of almost 400 years in prison, labor camps, special psychiatric hospitals and internal exile."

Expressing the views of the U.S. government and of the Congress he encouraged the Soviet Union to take the following steps: the easing of impediments to emigration; the resolution of long-term family reunification and binational marriage cases; the release of imprisoned or exiled members of the Helsinki monitoring groups, especially those with severe health problems, and a halt to the harassment of these groups; the restoration of direct dial telephone circuits; the improvement in working conditions for journalists; a halt to jamming of Western radio broadcasts.

The delegation of the Holy See has submitted a proposal to guarantee complete freedom of thought, conscience, religion or belief; "to insure that religious confessions whose members profess and practice their religion or belief according to the dictates of their own conscience and are prepared to practice within the constitutional framework, are included in the juridical category of religious faiths, institutions and organizations."

An especially impressive and important proposal was submitted by the delegation of Denmark and those of Belgium, Canada, France, the Federal Republic of Germany, Greece, Iceland, Ireland, It-

aly, Luxembourg, Netherlands, Norway, Portugal, United Kingdom, United States of America; "The participating States agreed that activities of their citizens, individually or in groups, to promote and protect the implementation of the Final Act are compatible with its provisions. Accordingly, they agreed to take the actions necessary to ensure the freedom of the individual to express his views concerning the respect shown by governments, including his own, in law and practice for the Final Act."

"The participating States will ensure the right of everyone freely to form and join trade unions of his choice, the right of trade unions to form federations and confederations, their right freely to exercise their activities, the right to strike, and other rights as laid down in the relevant ILO conventions. They will repeal measures incompatible with the free exercise of these rights".

The Soviet Union and Eastern block were reluctant to accept all these freedoms proposed by the Western states, disregarding the fact that these freedoms derive from the stipulations of the Helsinki Agreement. The Soviet Union made some concession on minor items, but stubbornly resists acceptance of the most important ones. But the Soviet Union is forced to be on the defensive. She is being pressed by the Westerners to abide according to the stipulations of freedom as expressed in the Helsinki Agreement and to accept the new amendments enlarging the guarantees of human rights and freedom of conscience, of the press, of unions. The Madrid Conference is a forum for sincere efforts to guarantee security and cooperation in Europe. Unfortunately, there is not enough cooperation from the Soviet Union and its satellites.

It looks like the Madrid Conference this year will not be able to achieve a happy end - a final protocol, unambiguously accepted by all participants as is required by the statute. The Conference probably will be interrupted about December 17th and continued next year. We are sad that things turn this way, but still it is much better to talk, discuss, search for solutions by peaceful means than to fight.

Sukaktuvininkai

VACLOVO PRŪSO
DEIMANTINĖ AMŽIAUS SUKAKTIS

Vaclovui Prūsui, "Sandaros" ir kitų laikraščių uoliam bendradarbiui, šių metų gruodžio 1 d. sukako 75 metai. Savo straipsniuose jis dažniausiai svarsto ūkinis, socialinius klausimus ir taip pat pensininkų reikalus. V. Prūsas be to dar yra ir rūpestingas "Sandaros" talkininkas, padėdąs ją parengti paštui. Tad šią reikšmingą mūsų Vaclovo deimantinę amžiaus sukaktį šiomis dienomis paminėjo "Sandaros" redakcija ir jos talkininkų būrelis. Tai buvo kuklus, bet nuoširdus pobūvelis, pačiam jubilijai dalyvaujant. Buvo pasakyta kalbų ir sveikinimų, sukaktuvininkas "apgiedotas", įteikta jam meninė dovanėlė ir visų bendrai pasivaišinta.

Nors Vaclovo pavardė, atrodo, turėtų jį kaip nors sieti su Prūsija ar bent Paprūse, bet ištikrųjų jis yra rytų aukštaitis. V. Prūsas gimė 1907 m. gruodžio 1 d. gražaus vardo Meilėlės vienkiamy, Aluntos valsč., Utenos apskr. Sovietinėje okupacijoje Alunta yra priskirta Molėtų rajonui. Tą Meilėlės vnk., kuris turėjo 25 ha neblogos žemės ir vandens malūną ant Aluntėlės upės, Virintos intako, jo tėvas buvo pirkęs tik prieš keletą metų Vaclovui dar negimus. Anksčiau Meilėlė, kuri yra visai netoli Aluntos miestelio, priklausė žymiai anų laikų Lietuvos dvarininkų magnatų Pomarnackių šeimai, kuriai priklausė ir didžiulis Aluntos dvaras ir nemaža kitų žemių.

Tikroji gi Prūsų giminės giminė buvo tolokai nuo Aluntos: Griepelių kaime, Svėdasų valsč., Rokiškio apskr., dabar gi Anykščių rajone. Ten Vaclovo senelis turėjo pusvalakį žemės, apie 12 ha, ir tris sūnus. Pro Griepelius teka poetingoji Aukštaitijos upė Šventoji. Gamta ten

KALĖDOS

Anna Klizas Wargo

The most important holiday of the year for all Lithuanians was "Kalėdos" Christmas. It was a holiday of quiet joy and hope, the celebration of the birth of Christ.

The advent weeks preceding the Christmas holidays were times of fasting and prayer. There was no merrymaking during these days. They were spent in contemplation of the coming of the Savior. During this time, the homes were thoroughly cleaned. By Christmas Eve, all the work was done and preparations for the holiest day of the year began.

The day before Christmas, "Kucios" only work concerned with the Christmas season was done. Christmas Eve was a day of complete fasting. After all the chores were done, the members of the family bathed and dressed in their holiday best.

When the first star appeared in the sky, Kucios, the Christmas Eve Supper, began. The table was covered with a hand-loomed white linen cloth under which was placed sweet, fresh hay, a reminder of how the Christ Child was born. A crucifix and a plate of plotkeles (Christmas Wafers) was placed in the center of the table. There was always a vacant place left at the table for an unexpected guest (perhaps the Christ Child.)

The head of the family began the meal with a prayer of thanksgiving for past blessings and a wish that the family remain intact for another year. He broke and shared the plotkeles with each member of the family, and they, in turn, with each other. All wished each other good luck, good health and prosperity.

The "kučios" meal then began. The meal consisted of at least twelve foods (commemorating the twelve apostles). Among these were kisielius (oatmeal pudding), fish (usually pike and herring), slizikai (hard baked small dumplings) served with poppy seed milk (aguonu pienus), red beet soup, mushrooms, sauer kraut salad, and prunes. The meal was generally finished with fruit and nuts.

After dinner, prophecies were made from shadows as to how long one would live. In some places, straws were drawn from under the tablecloth to determine the length of life. The single girls ran out and took a pile of firewood. When they were counted, if they had an even amount they would marry in the next year; if an odd amount, they would remain single for another year.

Food was left overnight on the table because the dead may come to visit their home or Christ may come.

After the "Kucios" meal, the family exchanged their Christmas gifts. When this had all been completed, the entire family would attend the "Berneliiu Misios"

(Shepherd's Mass). After Mass, they would greet all their neighbors and friends and return home to a sumptuous breakfast.

Christmas Day was spent at home, singing carols and enjoying good food. The Christmas Feast included many meats some of which were ham, suckling pig, roast goose, sausage, veal with stuffing, home made pyragas, horseradish, vegetables. The table is laden with sweets among which were the cookies shaped like mushrooms, birds and other forms of nature.

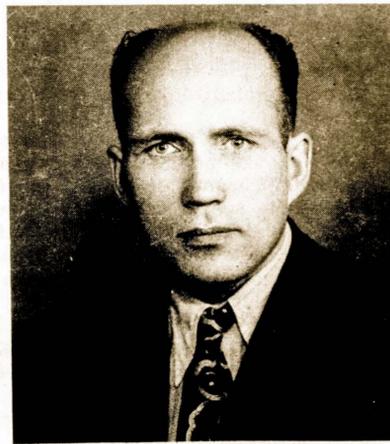
The Christmas holiday was celebrated until the feast of the Epiphany with merry making, visiting friends and relatives. After the Feast of the Epiphany, the Christmas decorations were all removed until the following year and everyone returned to work.

[From VYTIS, No.10, 1982]

labai graži, sveikas pašynų oras, žmonės malonūs ir labai vaišingi svėdasiškiai, kuriuos plačiai yra atvaizdavęs Vaižgantas savo raštuose, bet viena buvo blogybė, kad Griepelių žemė buvo gana smėlinga. Gerai joje derėdavo griekiai, o kviečiai visai neaugdavo.

Tad du jaunesnieji senojo Prūsos sūnūs ryžosi ieškoti kitų gyvenimo kelių. Baigęs Svėdasų pradinę mokyklą Adomas Prūsas išvyko į Petrapilį. Ten dirbdamas ir vargdamas siekė mokslo. Baigė vieną po kitos kelias mokyklas ir dar carų laikais jau buvo pasiekęs gana aukštus postus Rusijos Bankuose ir kitose finansinėse įstaigose. O kuriantis neprikli. Lietuvai, jis buvo vienas iš žymiausių Lietuvos finansistų: kelių bankų steigėjas, Lietuvos Banko valdytojo pavaduotojas, Mirė 1939 m. pavasarį būdamas Lietuvos Banko Marijampolės skyriaus direktorius.

VACLOVAS PRŪSAS

O Jonas Prūsas, Vaclovo tėvas, pasirinko kitokį gyvenimo kelią. Kiek pasimokęs Svėdasuose jis dar paauglio amžiuje, turėdamas 13 ar 14 metų, pritapo prie nedidelės vokiečių meistrų grupės, kuri tuomet Svėdasų apylinkėse vykdė karkokias statybas. Tie meistrai dažniausiai tvenkdavo didesnes ar mažesnes upes ir statydavo vandens malūnus. Pastatydavo ir vėjinis malūnus, jei kas pageidaudavo. Joną Prūsą jie tuomet pasisamdė kaip pasiuntinį, bet jis jau nuo jų nesiskyrė. Paaugęs jis pradėjo dirbti, kaip statybos darbininkas. Su šia meistrų grupe jam teko dirbti statybos darbus ne tik Lietuvoje, bet ir Latvijoje, Gudijoje ir Lenkijoje, kurios tuomet priklausė Rusijos imperijai. Jonas Prūsas daug ko iš tų meistrų išmoko ir pats tapo meistru. Kai vėliau jis nusipirko nemažą Meilėlės malūną, tos žinios jam buvo labai naudingos. Savąjį malūną jis mokėjo tvarkyti, remontuoti ir nuolatos jo veikimą gerinti ir moderninti.

Jonas Prūsas buvo vedęs Sofiją Grigaravičiūtę. Jų šeima susilaukė sūnaus Vaclovo ir dvių dukrelių. J. Prūsas buvo gyvenime daug patyręs vyras ir gerai suprato mokslo reikšmę. To mokslo savo vaikams jis negailėjo, ypač kai neprikli. Lietuvoje susidarė gana palankios sąlygos jaunimui mokytis.

Tad ir Vaclovas, palankęs kiek Aluntos pradinę mokyklą, samdyto daraktos

riaus dar parengtas, įstojo į Ukmergės gimnaziją. Po metų kitų į tą pačią gimnaziją atvyko ir jo sesutė. Baigus 6 klases, Vaclovui kilo pagunda pakeisti mokyklą. Jis panorė būti techniku ir todėl įstojo į Aukštesniąją technikos mokyklą Kaune, elektronikos skyriu. Ten pasimokęs porą ar trejetą metų, jis Mokytojų Profesinės sąjungos suaugusių gimnazijoje išlaikė egzaminus iš 8 klasių ir po to įstojo į Vytauto Didž. universiteto technikos fakultetą. Ten studentaudamas jis pradėjo tarnauti Lietuvos Cukraus b-vėj. iš pradžių elektriku, o vėliau bendrovės ceatre Kaune.

Prasidėjęs II-sis pasaulinis karas ir svetimos okupacijos sutrukdė jo planus. Vėliau po kelerių metų V. Prūsas kurį laiką studijavo Muencheno universitete ir gerokai papildė savo elektronikos žinias, kurios pastirodė labai jam naudingos vėlesniais gyvenime.

Mat, V. Prūsas iš Vokietijos su žmona, kaunie, kurią buvo vedęs 1941 m. ir mažamete dukrele 1949 m. emigravo į Kolumbiją, Pietų Amerikoje. Greitai pramokęs ispanų kalbos, jis gavo elektriko darbą didžiuliame porcelano fabrike, kuriame dirbo daugiau kaip 700 darbininkų. Po kurio laiko jis perėjo dirbti į amerikiečių įmonę Coca cola, kur taip pat ėjo atsakingas pareigas. Kolumbijoje jam teko gyventi didžiuosiuose jos miestuose Bogotoje, Medeline ir kituose, ir gerai pažinti krašto gyvenimą. Nors V. Prūso šeima turėjo ten neblogas gyvenimo sąlygas ir galimybes jas dar pagerinti, bet noras vykti ten, kur yra daugiau tautiečių lietuvių, kur judrus kultūrinis jų gyvenimas, kur yra gana didelė lietuviška spauda, pastūmėjo V. Prūsą į naują emigraciją, į JAV 1960 m. Čia jis taip pat neblogai išsikūrė Čikagos apylinkėse ir susilaukė pensijos. Dabar jis gyvena Berwin, Ill, vakariniame Čikagos priemiestyje.

Kai pažvelgi dabar į V. Prūsos nuėitą gana ilgą gyvenimo kelią, kas pirmiausia krenta į akis? Atrodo, kad gal pats būdingiausias jo gyvenimo bruožas, kaip ir daugumos kitų jo kartos bendramžių, buvo jų visų stiprus veržimasis į mokslą. Ir tas veržimasis truko beveik visą gyvenimą. Vaclovui teko mokytis bent keliose Lietuvos mokyklose, po to Vokietijoje mokyklose daugiau ar mažiau susipažinti su Kolumbijos ir JAV mokyklomis, jeigu jau ne profesinėmis, tai bent su kalbų mokyklomis. V. Prūsas buvo laimingesnis už daugybę kitų, nes Lietuvoje jo mokymąsi rėmė pasiturįs tėvas ir du gana turtingi dėdės; tėvo brolis Adomas Prūsas, bankininkas ir motinos brolis Grigaravičius, kuris taip pat buvo bankininkas, ilgą laiką vadovavęs Prekybos ir Pramonės banko Ukmergės skyriui. Bet Vokietijoje, Kolumbijoje ir JAV jam jau teko mokytis iš savo išteklių. S. B.

TAURAGĖS KLUBAS švenčių praga sveikina Sandaros štabą ir linki SĖKMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ!

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS KAMPĖLIS

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS
ADRESAS - 840 West 33rd Street,
Chicago, Illinois, 60608.

T
M
D

Birutė Kemežaitė

KALĖDŲ IŠVAKARĖS

Kristaus gimstant pasaulis jau laukia
Kūčių naktį, paruošęs stalus.
Pūgos Sibire siausdamos kaukia,
Ten ant stalo nei duonos nebus.

Nelankysis Kalėdų senelis,
Nenuneš net menkos dovanos.
Ar tą vakarą, laužant plotkele,
Apie vergą laisvi pagalvos?

Laimingieji sulauks mažo Kristaus,
Širdys džiugėsio himnus giedos.
O ten, Sibire, ašaros kris tau
Ir nuo šalčio blakstienos šarmos...

Iš Birutės Kemežaitės knygos
"Nebijok žaibų, nei vėtrų!"

Kalėdų

švenčių ir

Naujų
Metų

proga

SVEIKINAME

NUOTAIKINGŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ
IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ

METŲ linkime visiems

sandariečiams, Susivienijimo
Lietuvių Amerikoje nariams
ir visiems tautiečiams

V. ir A. UZNAI

KALĖDŲ DŽIAUGSMAS IR RAMYBĖ TELYDI JUS

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO
SĄJUNGA

Kūčių vakarą susėsime prie stalo
ir, lauždami plotkeles, linkėsime vieni
kitiems ramybės bei laimės. Prisimin-
sime tą šventą vakarą savo šeimos na-
rius, artimuosius ir visus mūsų tautos
brolius bei seseris, išblaškytus po pla-
čiojo pasaulio pakraščius bei kenčian-
čius ir kovojančius pavergtoje Tėvynėje.

Ją švenčių nuotaiką su Jumis jun-
giasi ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės
valdyba, kuri per visus praėjusius me-

tus jautė Jūsų nuoširdžią paramą bei
pritarimą savo darbams. Už tai Jums
esame labai dėkingi.

Ižengsime į 1983-ius metus - Auš-
ros metus, simbolizuojančius mūsų tau-
tinio atgimimo dvasią bei lietuviško
spausdinto žodžio prisikėlimą. Tų metų
tekmėje suplauksime į Antrąsias Pasau-
lio Lietuvių Dienas Chicagoje ir jų šū-
kio "Vienybėje su kovojančia tauta" žen-
le pasiryšime ir toliau išlikti ištikimi
savo tautai. Šeštasis PLB Seimas nu-
ties veiklos gaires ateičiai ir išrinks
naują PLB valdybą.

Betliejaus žvaigždė tenuskraidina Jū-
sų gyvenimo kasdienybę, o Gimusio Kū-
dikio ramybė telydi Jus per visus se-
kančius metus.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUO-
MENĖS VALDYBA

Linksmų Kalėdų švenčių,
turtingų ir laimingų
naujų metų linki
savo klientams

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

J. Andriaus sudarytą LIETUVOS ŽEMĖLAPĮ,

išleistą DEVENIŲ KULTŪRINIO FONDO, galima

įsigyti siunčiant užsakymus (šešis dolerius ir 65

centus pašto išlaidoms) šiuo adresu:

DEVENIŲ KULTŪRINIS FONDAS
P.O. Box 10782
St. Petersburg, FL, 33733

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktorai

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street
Telef.: Grovehill 6-2345-6

1410 South 50th Avenue, Cicero
Telef.: Townhall 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

Aikštė Automobiliams Statyti

Nuo
1914 Metų

Midland Savings aptar
nauja taupymo ir namų
paskolų reikalais visas
mūsų apylinkes. Dėko-
jame Jums už mums
parodytą pasitikėjimą

Mes norėtum būti Jum-
naudingi ir ateityje

FRANK ZIOGAS
President

MIDLAND SAVINGS

& LOAN ASSOCIATION
4040 Archer Avenue
Chicago Illinois 60632
Phone 254 4470

ir 8929 So. Harlem Ave.,
Bridgeview, Illinois 60455
Phone 89400

2657 W. 69th St. Chgo. Ill. 60629 • Phone 925-7400

skaitos
kraustos
iki
\$ 100,000

Julius Kuzas ir Hilda Kuzienė

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

visiems geros valios lietuviams

HILDA ir JULIUS KUZAS

LINKI JULIUS KUZAS,
Sandaros c.v. 2-ras
vicepirmininkas

HILDĖ KUZIENĖ
Sandaros c.v. ižd.

Linksmų Kalėdų Švenčių

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Chicago Lietuvių Moterų Klubas

"Nebijok žaibų, nei vėtrų"

Birutės Kemežaitės "NEBIJOK
ŽAIBŲ, NEI VĖTRŲ", poezija,
1981, Chicago, IL, 136 pusl.

gaunama pas platintojus. Chicagoje -
"Marginuose", "Gift International"
(J. Vaznelį) ir Joną Kavaliauską,
6437 So. Washtenaw Ave., Chicago,
Illinois, 60629. Cicero - pas J. Skamą,
1625 So. 48th Court, Cicero, Illinois.
Knygos kaina su persiuntimu \$ 5.85.

BALTIC BAKERY

4627 SOUTH HERMITAGE AVE Chicago, Illinois
Tel. LA 3-1510

2616 WEST 69th STREET Chicago, Illinois
Savininkas JUOZAS ANKUS Tel. 737-6784

PASSBOOK
SAVINGS...
the best way to save regularly!

5 1/2%

Paid and
Compounded
Quarterly

OUR SAVINGS
CERTIFICATES 8%

EARN UP TO

Mutual Federal
Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608
PETER KAZANAUSKAS, President Phone: Virginia 7-7747

HOURS: Mon-Tue-Fri. 9-4 Thur. 9-8 Sat. 9-1

SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905